

TỔ CHỨC DẠY HỌC THÔNG QUA TRẢI NGHIỆM THỰC TẾ TRONG DẠY HỌC HỌC PHẦN QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC TRONG TRƯỜNG PHỔ THÔNG TẠI HỌC VIỆN QUẢN LÝ GIÁO DỤC

Trần Thị Thịnh¹

Tóm tắt. *Dạy học thông qua trải nghiệm thực tế là một trong những hình thức tổ chức dạy học góp phần tăng cường kiến thức thực tế và kỹ năng nghề cho sinh viên. Bài viết là định hướng triển khai tổ chức dạy học thông qua trải nghiệm thực tế với nội dung: Xây dựng kế hoạch dạy học trong trường phổ thông trong dạy học học phần Quản lý hoạt động dạy học trong trường phổ thông của chương trình đào tạo cử nhân Quản lý giáo dục tại Học viện Quản lý giáo dục.*

Từ khóa: *Dạy học, dạy học thông qua trải nghiệm thực tế.*

1. Đặt vấn đề

Chiến lược phát triển Học viện Quản lý giáo dục giai đoạn 2010 – 2020 đã đề ra một trong những mục tiêu cụ thể là: “Trang bị cho người học kỹ năng tác nghiệp, kỹ năng giao tiếp và làm việc sáng tạo; có năng lực tư duy, năng lực hợp tác và khả năng tự học nâng cao trình độ suốt đời”. Trong xây dựng các chương trình đào tạo cử nhân của Học viện Quản lý giáo dục, mục tiêu của mỗi học phần đều được xác định rõ mức độ về kiến thức – kỹ năng – thái độ phù hợp với mục tiêu của chương trình đào tạo gắn với chuẩn đầu ra mà người học cần đạt được sau quá trình học tập. Muốn hình thành được kỹ năng – thái độ trên cơ sở những kiến thức có được, sinh viên cần được thực hành, vận dụng kiến thức vào giải quyết tình huống cụ thể trong thực tế quản lý theo đó hình thành và phát triển năng lực nghề nghiệp.

Quản lý là một lĩnh vực cần có nhiều kinh nghiệm, cần phải kinh qua thực tế để trải nghiệm những tình huống cụ thể. Chính vì vậy, trong quá trình đào tạo ngành quản lý giáo dục cần phải tăng tính thực tiễn thông qua tổ chức cho sinh viên được trải nghiệm đặc biệt với các học phần mang tính chuyên ngành. “Quản lý hoạt động dạy học trong trường phổ thông” là một học phần chuyên ngành, sinh viên được học khi tích lũy đủ các học phần tiền quyết như Khoa học Quản lý đại cương, Khoa học Quản lý giáo dục, ... Hoạt động dạy học ở trường phổ thông vô cùng đa dạng từ tiểu học đến trung học phổ thông để hiểu, phân tích và vận dụng được các kiến thức về quản lý sinh viên cần được trang bị những vấn đề thực tiễn đang diễn ra trong nhà trường. Vì vậy, “Tổ chức dạy học thông qua trải nghiệm thực tế trong dạy học học phần Quản lý hoạt động dạy học trong trường phổ thông tại Học viện quản lý giáo dục” sẽ là một trong những hình thức tổ chức dạy học

Ngày nhận bài: 11/10/2019. Ngày nhận đăng: 14/11/2019.

¹Học viện Quản lý giáo dục; e-mail: thinhniem@gmail.com.

hiệu quả để sinh viên có nhiều hơn những cơ hội để tiếp cận thực tế các vấn đề về dạy học và quản lý hoạt động dạy học, đặc biệt trong bối cảnh chương trình giáo dục phổ thông 2018 bắt đầu được triển khai từ năm học tới.

2. Tại sao cần tổ chức dạy học thông qua trải nghiệm thực tế trong dạy học học phần Quản lý hoạt động dạy học trong trường phổ thông?

2.1. Đáp ứng yêu cầu đổi mới phương pháp dạy học nhằm phát huy năng lực của người học

Nghị quyết số 29-NĐ/TW ngày 04 tháng 01 năm 2013 của Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa XI ra đời đã khẳng định: “Chuyển mạnh quá trình giáo dục từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học”. Như chúng ta đã biết mục đích và nội dung quy định phương pháp. Mục đích nào, nội dung nào thì phương pháp nấy, không có phương pháp vạn năng chung cho mọi hoạt động, phương pháp chịu sự chi phối của cả mục đích lẫn nội dung. Bởi vậy khi chuyển quá trình giáo dục từ tiếp cận nội dung sang tiếp cận theo năng lực người học thì tất yếu chúng ta phải sử dụng nhiều hơn các phương pháp để người học được trải nghiệm, sáng tạo có được kiến thức, kỹ năng, thái độ từ đó hình thành những năng lực cần thiết. Tiếp nhận những định hướng đổi mới trên, cán bộ quản lý, giảng viên, nhân viên cũng như sinh viên ngành Quản lý giáo dục cần thấy được ý nghĩa của việc áp dụng các phương pháp, hình thức tổ chức dạy học thông qua trải nghiệm thực tế để đạt được năng lực cần thiết cho sinh viên, đặc biệt với các học phần thuộc khối kiến thức chuyên môn như Quản lý hoạt động dạy học trong trường phổ thông.

2.2. Phù hợp với đặc điểm của ngành đào tạo

Chương trình đào tạo cử nhân Quản lý giáo dục được ban hành với mục tiêu, đào tạo cử nhân quản lý giáo dục có:

- Kiến thức cơ bản, chuyên sâu về quản lý và Quản lý giáo dục theo chương trình chung để sau khi đào tạo sinh viên nắm vững các kiến thức cơ bản, hiện đại và cập nhật về chính trị, văn hóa, quản lý nói chung và Quản lý giáo dục nói riêng; những kiến thức cơ bản, hiện đại về phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu khoa học Quản lý giáo dục.

- Hình thành và phát triển năng lực vận dụng kiến thức vào hoạt động Quản lý giáo dục ở các cấp quản lý và cơ sở giáo dục; có khả năng giám sát, đánh giá kết quả hoạt động giáo dục và việc thực hiện các chức năng Quản lý giáo dục; Có kỹ năng tư vấn về lĩnh vực Quản lý giáo dục và phát triển giáo dục cộng đồng; có kỹ năng tổ chức hoạt động nghiên cứu và giải quyết những vấn đề của khoa học quản lý này sinh trong quá trình Quản lý giáo dục.

- Hình thành và phát triển phẩm chất của một cử nhân Quản lý giáo dục, có năng lực tự học, nghiên cứu khoa học giáo dục nói chung và Quản lý giáo dục nói riêng hoặc tiếp tục học ở các trình độ cao hơn; có thái độ và thói quen làm việc một cách khoa học, biết nhìn nhận và đánh giá các vấn đề giáo dục một cách toàn diện [1].

Những vị trí việc làm mà cử nhân Quản lý giáo dục có thể đảm nhiệm sau khi tốt nghiệp nêu trên đều đòi hỏi khá cao về kỹ năng quản lý cũng như kỹ năng hỗ trợ. Đây có thể coi là những kỹ năng nghề mà cử nhân Quản lý giáo dục cần đáp ứng để có thể hành nghề một cách có hiệu quả, đáp ứng nhu cầu thực tế. Những kỹ năng này sinh viên cần được học và rèn luyện trong quá trình

đào tạo ở trường với nhiều môn học khác nhau thông qua nhiều phương pháp và hình thức tổ chức dạy học khác nhau của giảng viên, và dạy học thông qua trải nghiệm thực tế là một trong những hình thức hiệu quả đáp ứng được mục tiêu về kỹ năng nghề cần đạt của sinh viên.

Để đạt được mục tiêu cũng như chuẩn đầu ra nêu trên, sinh viên phải trải qua một quá trình đào tạo với 130 tín chỉ. Bên cạnh các học phần thuộc khối kiến thức giáo dục đại cương là các học phần thuộc khối kiến thức giáo dục chuyên nghiệp (gồm 2 khối kiến thức cơ sở ngành và chuyên ngành). Việc giảng dạy khối kiến thức giáo dục nghề nghiệp này vừa cung cấp kiến thức vừa giúp sinh viên có được các kỹ năng nghề nghiệp nhất định gắn với chuẩn đầu ra của sinh viên. Vì vậy, cùng với các đợt thực tập cơ sở, thực tập tốt nghiệp, việc giảng viên tích cực áp dụng phương pháp, hình thức tổ chức dạy học thông qua trải nghiệm thực tế trong mỗi bài giảng là vô cùng cần thiết. Nó sẽ giúp sinh viên có cơ hội thực hiện các yêu cầu của thực tiễn gắn với mỗi vị trí làm việc cụ thể ở cơ sở, rèn luyện tay nghề và tăng khả năng tiếp cận nghề nghiệp. Đồng thời có sự chuẩn bị tốt về mặt tinh thần trước khi bước vào thực hiện những công việc có thể đảm nhiệm sau khi tốt nghiệp.

Mặt khác, phải nhận thức rõ ràng rằng đào tạo cử nhân ngành Quản lý giáo dục là ngành đào tạo theo định hướng thực hành - ứng dụng, tức là đào tạo tập trung vào cung cấp những năng lực thực hiện cho sinh viên để ra trường đáp ứng được nhu cầu của nhà tuyển dụng. Để làm được điều này cần nhiều yếu tố (đối mới chương trình đào tạo, nhận thức của đội ngũ giảng viên...). Tuy nhiên, nhà trường có thể làm ngay đó là tăng yếu tố thực hành trong quá trình giảng dạy, giảng viên cần tạo sự phong phú ngay trong chính những bài giảng của mình, để những kiến thức sinh viên có được không phải là lý thuyết suông.

2.3. Phù hợp với đặc điểm và đáp ứng nhu cầu nguyện vọng của sinh viên

Đối tượng tuyển sinh đầu vào của ngành Quản lý giáo dục là học sinh tốt nghiệp Trung học phổ thông. Những gì người học có được để bắt đầu chỉ là những kiến thức phổ thông được trang bị trên ghế nhà trường, còn kinh nghiệm và kỹ năng quản lý họ chưa hề có. Đây là đặc điểm chung của sinh viên ở hầu hết các chương trình đào tạo cử nhân hiện nay. Trong khi đó Quản lý hoạt động dạy học trong trường phổ thông là học phần hướng đến những vấn đề trong dạy học và quản lý hoạt động dạy học ở cấp học phổ thông, trước bối cảnh đổi mới chương trình giáo dục phổ thông như hiện nay sinh viên cần có được những tri thức từ thực tế của công tác quản lý ở mỗi nhà trường để thích ứng tốt nhất với môi trường làm việc sau này

2.4. Phù hợp với mục tiêu của học phần

Hiện nay khoa Quản lý đã và đang tiến hành chỉnh sửa đề cương chi tiết của học phần Quản lý hoạt động dạy học trong trường phổ thông, mục tiêu của học phần được xác định bao gồm: kiến thức, kỹ năng và thái độ trong đó nhấn mạnh đến việc sinh viên vận dụng được các kiến thức về khoa học quản lý và quản lý dạy học để giải quyết các tình huống trong thực tế đồng thời có thể xây dựng kế hoạch dạy học; tổ chức, chỉ đạo phân công giáo viên thực hiện nhiệm vụ; kiểm tra đánh giá hoạt động dạy của giáo viên, hoạt động học của học sinh theo quan điểm tích cực. Vì vậy, tổ chức dạy học thông qua trải nghiệm thực tế với học phần này sẽ góp phần quan trọng để đạt được các mục tiêu đã xác định từ đó hình thành phẩm chất và năng lực phù hợp cho sinh viên.

3. Tổ chức dạy học thông qua trải nghiệm thực tế trong dạy học học phần Quản lý hoạt động dạy học trong trường phổ thông của chương trình đào tạo cử nhân Quản lý giáo dục

Hiện nay học phần Quản lý hoạt động dạy học trong trường phổ thông được kết cấu thành 03 chương:

Chương 1: Một số vấn đề chung về dạy học trong trường phổ thông

Chương 2: Quản lý hoạt động dạy học trong trường phổ thông

Chương 3: Kinh nghiệm quản lý hoạt động dạy học ở một số mô hình trường phổ thông Việt Nam

Với thời lượng 03 tín chỉ được phân chia thành 48 tiết trong đó có 30 tiết lý thuyết, 18 tiết thực hành/ thảo luận và 09 tiết tự học, tự nghiên cứu, giảng viên có thể lựa chọn linh hoạt nội dung để tiến hành tổ chức trải nghiệm cho sinh viên ở cả 03 chương. Trong phạm vi bài viết này, tác giả lựa chọn nội dung tổ chức trải nghiệm ở chương 02 với tiêu mục: Xây dựng kế hoạch dạy học trong trường phổ thông

Tác giả dự kiến tiến hành tổ chức dạy học thông qua trải nghiệm thực tế với những bước như sau:

Bước 1: Xây dựng kế hoạch tổ chức dạy học thông qua trải nghiệm thực tế.

- Xác định mục tiêu của hoạt động trải nghiệm:

+ Hiểu về thực tế công tác xây dựng kế hoạch dạy học của cán bộ quản lý trường phổ thông

+ Hệ thống những việc cần bộ quản lý cần làm khi tiến hành xây dựng kế hoạch dạy học của nhà trường ở thời điểm hiện tại và trong bối cảnh triển khai chương trình giáo dục phổ thông 2018

- Xác định nội dung tổ chức trải nghiệm: Tìm hiểu một số vấn đề khi cán bộ quản lý tiến hành xây dựng kế hoạch dạy học:

+ Phân tích bối cảnh, xác định mục tiêu

+ Lựa chọn những việc cần làm trong kế hoạch dạy học

+ Phân bổ nguồn lực cho các công việc

+ Sắp xếp tiến độ thực hiện các công việc

+ Lựa chọn biện pháp thực hiện các công việc,...

- Phương thức tổ chức trải nghiệm: Sinh viên trải nghiệm tại cơ sở giáo dục phổ thông (trường tiểu học, trung học cơ sở hoặc trung học phổ thông)

- Xác định thời gian tổ chức trải nghiệm: Thực hiện vào tuần thứ 9 của học kỳ

- Xác định địa điểm tổ chức:

- Phân công nhiệm vụ cho các cá nhân và nhóm sinh viên:

+ Lớp trưởng và nhóm trưởng: ổn định trật tự lớp và các nhóm

+ Các nhóm lần lượt tìm hiểu về các nội dung đã chuẩn bị trước để có câu hỏi trao đổi và ghi chép trong quá trình trải nghiệm tại cơ sở

- Xác định một số phương án dự phòng

Bước 2: Tổ chức triển khai dạy học thông qua trải nghiệm thực tế

- Phổ biến kế hoạch trải nghiệm đến sinh viên ngay từ đầu học kỳ và trước đó 2 tuần nhắc lại

nhệm vụ cho sinh viên

- Trao đổi với địa điểm tổ chức trải nghiệm về kế hoạch trải nghiệm: thời gian, nội dung, số lượng sinh viên đến cơ sở

- Báo cáo với các bên liên quan trong trường về kế hoạch trải nghiệm: Lãnh đạo tổ bộ môn và Khoa; Phòng Đào tạo; Phòng Đảm bảo chất lượng...

- Tiến hành triển khai các nội dung tại cơ sở bao gồm:

+ Gặp mặt cơ sở

+ Cán bộ quản lý nói về tiến trình xây dựng kế hoạch dạy học của nhà trường

+ Sinh viên trao đổi, phỏng vấn cán bộ quản lý về tiến trình xây dựng kế hoạch dạy học của nhà trường

+ Sinh viên tìm hiểu các tài liệu do nhà trường cung cấp liên quan đến tiến trình xây dựng kế hoạch dạy học

+ Kết thúc nội dung trải nghiệm tại cơ sở

+ Trong quá trình sinh viên tiến hành các nội dung trải nghiệm giảng viên quan sát để đánh giá mức độ tham gia của sinh viên; sự tương tác giữa các sinh viên và giữa sinh viên với cơ sở trải nghiệm; mức độ hài lòng về các nội dung đã triển khai

Bước 3: Đánh giá hoạt động tổ chức dạy học thông qua trải nghiệm thực tế

- Xác định các tiêu chí để đánh giá: dựa vào mục tiêu đặt ra để xây dựng tiêu chí

- Kiểm tra hoạt động của sinh viên: thông qua quan sát, bài báo cáo sau khi kết thúc nội dung trải nghiệm

- Tổ chức đánh giá kết quả đạt được so với mục tiêu đề ra: sinh viên báo cáo kết quả vào tuần học tiếp theo

- Tổng kết, rút kinh nghiệm sau khi kết thúc nội dung báo cáo của sinh viên, giảng viên có thể chuẩn bị phiếu hỏi để lấy ý kiến từ sinh viên và cơ sở tổ chức trải nghiệm

Bước 4: Cải tiến hoạt động tổ chức dạy học thông qua trải nghiệm thực tế

- Xác định các vấn đề cần thay đổi: giảng viên rút ra các vấn đề từ phiếu hỏi thu thập ý kiến của sinh viên và cơ sở tổ chức trải nghiệm sau khi kết thúc nội dung trải nghiệm; đồng thời từ kết quả mà sinh viên đạt được so với mục tiêu đã đặt ra

- Lên kế hoạch cải tiến những vấn đề còn tồn tại và chưa phù hợp để cho nội dung khác của học phần hoặc vào kỳ học khác,...

Trên thực tế tác giả chưa tổ chức dạy học thông qua trải nghiệm thực tế với nội dung: Xây dựng kế hoạch dạy học trong trường phổ thông bằng phương thức trải nghiệm tại cơ sở bởi đến thời điểm hiện tại đề cương chi tiết học phần chỉnh sửa đang trong tiến trình thông qua. Vì vậy, để áp dụng được những hình thức dạy học tích cực ngoài việc giảng viên chủ động trong từng bài giảng thì vấn đề cơ chế cũng cần được quan tâm để tạo điều kiện thuận lợi khi tổ chức các hoạt động diễn ra ở phạm vi ngoài giảng đường và nhà trường.

4. Kết luận

Quản lý hoạt động dạy học trong trường phổ thông nói riêng và các học phần chuyên ngành nói chung của chương trình đào tạo cử nhân Quản lý giáo dục đều yêu cầu tính thực tiễn cao, bởi vậy

tổ chức dạy học thông qua trải nghiệm thực tế với phương thức trải nghiệm tại cơ sở là một trong những hình thức phù hợp nhằm trang bị cho sinh viên những kiến thức thực tế về công tác dạy học và quản lý hoạt động dạy học trong các trường phổ thông hiện nay. Với mỗi nội dung của học phần giảng viên đều có thể có những thiết kế phù hợp để sinh viên trải nghiệm từ đó hình thành những năng lực cần thiết.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Học viện Quản lý giáo dục (2012), Chương trình đào tạo cử nhân Quản lý giáo dục (điều chỉnh), ban hành theo quyết định số 577/QĐ-HVQLGD ngày 13 tháng 09 năm 2012 của Giám đốc Học viện Quản lý giáo dục
- [2] Trần Thị Thịnh (2015), *Dạy học thông qua trải nghiệm thực tế - một phương pháp trong đào tạo cử nhân Quản lý giáo dục*. Kỷ yếu Hội thảo cấp Học viện, Học viện Quản lý giáo dục.

ABSTRACT

**Organization of teaching through practical experiences in teaching the module
“Management of Teaching Activities in schools at National Academy of Education
Management**

Teaching through practical experience is one of the forms of teaching organization that contributes to enhance practical knowledge and vocational skills for students. The paper is the orientation of teaching organization implementation through practical experience with the content: Building a teaching plan in high school in teaching module Management of teaching activities in high schools of the bachelor training program Education management at the National Academy of Educational Management.

Keywords: Teaching, Teaching through practical experience.